

Hitlertyskland och svenska armén hyllade soldat vid militärbegravning

PITEÅ Insvept i hakkorsförsedd flagga, med hedersvakt från A8 i Boden, i närvaro av tysk fartygsbesättning, den tyske vicekonsuln och ett stort antal stadsbor tog Piteå farväl av en soldat i Hitlerarmén, i Piteå kyrka en oktoberdag 1941.

Begravningen, under militära hedersbetygelser, ägde rum i kyrkan. När andra världskrigets vindar blåste som hårdast. När tidningsspaltarna fylldes av krigsrapporter från alla fronter. Då det berättades om hur tyskarna invaderat Gammalsvenskby i Ukraina och tvingat den svensktalande befolkningen att flytta till Polen och Tyskland, fått ryssarna på reträtt i sitt eget land, judarna tvingats att bära judestjärna på klädesplaggen, ryska soldater sökt tillflykt till Sverige, omhändertagits, avvärjats och förts vidare till läger.

Krigets helvete

Det var en tysk soldat, som i svårt medtaget tillstånd förts från ett ambulanståg till Piteå lasarett. Han var på väg från fronten i öster till Norge. Den tyske soldaten orkade inte med strapatserna och togs om hand i Piteå. Livet stod dock inte att rädda.

Vid ungefär samma tidpunkt rapporteras i tidningarna att tusen finska barn var på väg att evakueras till Sverige, för att komma undan krigets helvete.

- Jag vill till Sverige för där får jag äta, uppges ett av de evakuerade barnen ha sagt till tidningsreportern.

Piteborna nåddes också av det tragiska meddelandet att 17-åriga luftbevakerskan Dagny Larsson från Skuthamn, under militärt uppdrag, avlidit. Hon ådrog sig nämligen svåra skador då det luftbevakningstorn hon var placerad i störtade ned utanför Bensbyn, Luleå. Tornet var 15 meter högt. Hon fördes i medvetslöst tillstånd till Luleå lasarett och avled efter några timmar. Hon var född 1924 och dotter till fabriksarbetare Karl Fredrik Larsson och hans maka Katarina Margareta, född Lundberg.

Svensk hedersvakt

Om den tyske soldatens begravning berättas att besättningen från de tyska lastfartyg som lastade och lossade i Piteå inre hamn deltog. En trupp soldater från

A8, artilleriregementet i Boden, fanns på plats som hedersvakt och skyldrade gevär samt paraderade framför kistan, när den fördes vidare till kyrkogården. Det rapporteras att de svenska soldaterna sköt honnörssalut, med två salvor, på kyrkogården.

Officiant vid den militära begravningen var kyrkoherde Viktor Strömgren.

- Främlingen erinrar om de tusentals och åter tusentals ungdomar som ljutit sitt liv i grannländernas kamp på liv och död. Såsom vingbruten kom denne främling till oss. Hemlandets kust nådde han aldrig. Här somnade han in och här skall hans stoft vila. Men här mötte han vänliga människor, här fick han vård och hjälp när han kämpade sin sista strid. Från alla hans kamrater i det stora landet i söder bringa vi ett sista farväl, sade kyrkoherde Strömgren bland annat i sitt tal.

Hälsning från Tyska riket

Vid den efterföljande gravsättningen på kyrkogården, dit den avlidne fördes i procession, talade den tyske vice konsuln i Piteå, skeppsklarerare Axel Hagberg.

Hagberg, född i Linköping, kom till Piteå 1929. Han var verksam som skeppsklarerare hos Björkeroth och söner fram till 1963. Han avled 1977 och efterlämnade då makan Signe, född i USA.

- Det blev din lott att jordas fjärran från dina kära anhöriga, från din maka och dina barn. Ditt liv blev kort, men det blev långt om vi se det i ljuset av skaldens ord: Långt var det liv han fått leva, om liv är en bragd. Vi veta att han troget med livet som insats kämpat för sitt land. För denna pliktuppfyllelse uttalar jag ord av tacksamhet och erkänsla, sade Axel Hagberg i sitt tal på kyrkogården.

Han lade ned en krans från Tyska riket och även en personlig krans. Representanter för de tyska fartygen i hamnen också lade ned en krans.

På det följde en kransnedläggning från den svenska försvarsmakten. En krans försedd med blågula band, rapporteras i tidningen.

Dessutom lades det ned en krans från Pitebor som uppges ha hyst varmt deltagande med den bortgångnes anhöriga.

I kransarnas skara fanns även hälsningar från läkare och sköterskor vid Piteå lasarett.

Intill stenmuren på den gamla delen av kyrkogården vilade den tyske soldaten, vid sidan av två andra tyska soldater som dött på svensk mark, fram till slutet av 1960-talet. Då togs de döda upp från sina vilorum och fördes till en krigskyrkogård i södra Sverige.

En av de tyska militärer som vilade på kyrkogården var tyske marinunderofficeren Walther Ramcke, som avled i maj 1940. Han skadades svårt under strider i Narvik och fördes till lasarettet i Piteå för vård. Den 30 maj jordfästes han i Piteå kyrka av prästen Erik Smedsgård. Vice konsul Hagberg talade och lade ned en krans från bland annat tyske ministern i Stockholm, prinsen af Wied, och marinattachén vid tyska legationen. Vid begravningen talade även överläkare Robert Ivarsson, Piteå, som också lade ned en krans.

Militär hyllning

Dagny Larssons begravning i Öjebyns kyrka, den 19 oktober 1941, ägde även den rum under militära hedersbetygelser. Hon var född i Granträsk, Älvsbyn.

Kistan bars in i kyrkan, fylld till sista plats, av personal från luftbevakningskompaniet. Försvarsområdespastor Sundqvist var officiant.

Inne i kyrkan bars kransar fram av ryttmästare Hjalmar Emil Areschoug, som representant för chefen för Övre Norrlands trupper, generalmajor Archibald Douglas. Luftbevakningskompaniet och luftbevakningskamraterna lade också ned kransar liksom de närmaste anförvanterna.

I likvagn fördes sedan Dagny Larsson till den sista vilan på kyrkogården, följd av en procession bestående av luftbevakare, lottor och hemvärnet. De olika trupperna gav sedan vid graven en sista militär hyllning.